

Географски региони в Африка

Африка е континентът с най-бързо нарастващо население и с най-нисък прираст на БВП. Въпреки значителния природноресурсен потенциал, в преобладаващата част от страните стопанството е недоразвито, а жизненият стандарт на населението – нисък.

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ

От всички природни богатства най-голямо е значението на полезните изкопаеми и на горите. Континентът е много богат на нефт, злато, диаманти, уран, ме. Нефт и природен газ се добиват в атласките страни (Алжир, Тунис), Либия, Нигерия и Египет. Въглища и уран има предимно в ЮАР, Намибия, Нигерия. Атласките страни са богати на железни руди, Конго, Заир, Замбия – на медни и кобалтови руди. ЮАР е страна с големи запаси на злато и диаманти, а Мароко – на фосфорити и фосфати.

НАСЕЛЕНИЕ

В миналото Африка е бил главният район за европейската колонизация. След Втората световна война африканските народи успяха за отхвърлят колониалното господство. Обособиха се 55 независими държави.

Населението се отличава с голямо етническо разнообразие, висок естествен прираст, висока детска смъртност, ниска продължителност на живота и висок дял на младите възрастови групи (почти във всички страни над 40% от населението е до 15-годишна възраст). В Африка има над 200 народности, голям брой племена и раси, изповядващи различни религии и имащи разнообразни традиции. Над 2/3 от населението се отнася към негроидната раса. В екваториалните гори живеят най-ниските хора на земята – пигмеите, в пустините на Южна Африка – бушмени и хотентоти, а в Судан –

най-високите чернокожи. Голям е броят на арабите, които спадат към европейската раса.

Населението е неравномерно разпределено по територията на континента. Това се дължи предимно на причини от природногеографски характер (наличие на пустини, полупустини, екваториални гори и др.)

Африка е на последно място сред континентите по равнище на урбанизация (35-40% градско население), но урбанизационните процеси се развиват най-бързо. Пъстра е формата на управление. Преобладава броят на републиките като Нигерия е федеративна република. Има няколко монархии (например Мароко), а Либия е „джамахирия“ (държава на народа).

ГЛАВНИ ЧЕРТИ НА СТОПАНСТВОТО

В стопанството на Африка са запазени черти от колониалното минало. По-важни от тях са: нисък БВП на човек от населението, превес на земеделието над промишлеността (с изключение на ЮАР и Египет), монокултурност в земеделието, слабо развита промишленост, преобладаване на минералните и земеделските суровини в износа и на готовата продукция – във вноса, силна зависимост на стопанството от износа на няколко вида минерални или земеделски суровини.

Земеделието е екстензивно, слабо продуктивно и силно зависимо от природните условия. То осигурява работа на 2/3 от икономически активното население, от 30 до 60% от БВП на страните и около 30% от стойността на износа. Главните експортни култури са кафето, какаото, фъстъците, бананите, а главните продоволствени култури са царевицата, пшеницата и оризът.

Промишлеността е слабо развита. Континентът е най-слабо индустриализираният район в света.

Промишлеността е неравномерно разпределена. Над 80% от промишлените мощности се

намират в ЮАР, Египет, Нигерия, Алжир, Мароко, Либия.

Обширните пустини, полупустини, екваториани и тропически гори затрудняват сухоземния транспорт. По тези причини липсват трансконтинентални жп и шосейни магистрали. Обикновено жп линии и шосета свързват пристанищата с рудодобивните центрове във вътрешността на континента. Сравнително добре е развит въздушният транспорт на Египет (Кайро), ЮАР (Йоханесбург), Либия (Триполи).

Характерна особеност на външната търговия на африканските страни е високият дял на един-два продукта на земеделието или добивната промишленост в общата стойност на износа. Например между 50 и 90% от износа на Либия и Алжир се падат на нефта, в Замбия и Заир – на медта, в Гана – на какаото, в Гвинея – на бокситите, в Чад – на памука и фъстъците, в Танзания на кафето и памука, в Камерун – ма кафето и какаото.

РЕГИОНАЛНА СТРУКТУРА

Страни от Северна Африка. Към тази група се отнасят страните от Магреб (Алжир, Тунис, Мароко, и Мавритания), Либия и Египет, т.е. страни с типичен средиземноморски климат. Той оказва силно влияние върху земеделската им специализация в производството на цитрусови плодове, маслини, грозде. Значителни запаси на нефт и природен газ стремежът към разнообразяване на промишленото производство са причина за по-високите стойности на показателя БВП на човек от населението.

В страните живеят араби и бербери, които по религиозни причини (мюсюлмани) са с висока раждаемост и естествен прираст. Детската смъртност е висока. Въпреки големия брой трудови ресурси съществува недостиг на квалифицирана работна ръка и имиграцията е значителна. Земеделието осигурява 1/5 от брутният вътрешен продукт на страните. То има растениевъдно-животновъдна специализация. Животновъдството има номадски характер. В северните части се отглеждат овце, кози, магарета, а в пустините – камили. Мароко и Тунис са с отрицателен външнотърговски баланс, а Алжир и Мароко имат сравнително голям външен дълг.

Страни, южно от Сахара. Земите по р. Конго (Замбия, Република Конго, Ангола, Уганда и др.) са много богати на мед. В ЮАР, Нигерия, Намибия и Габон се добиват уран, злато

диаманти. Много нефт и природен газ се добиват в Нигерия. Значителни са горските ресурси.

Площта на страните от региона съставлява 18,4% от обитаемата суша на планетата, в тях живеят 10,5% от населението, а се произвеждат само 1,1% от брутният национален продукт на страните в света. Тези държави поради икономическа изостаналост (с изключение на ЮАР) осигуряват едва 1% от външната търговия на света. Брутният им вътрешен продукт се формира почти поравно от земеделие, промишлеността и отраслите на обслужващата сфера. Тук продоволственият проблем е най-остър (с изключение на ЮАР) в сравнение с останалите континенти. В преобладаващата част от страните брутният вътрешен продукт, падащ се на жител, е под 500 долара годишно, а в някои от държавите – под 200 долара.

Страните са с много висока раждаемост, смъртност и естествен прираст.